

Fakahoko 'o ha ngaahi lāunga fekau'aki mo e ngaahi pilīsone'

Kuo ngaohikovia nai koe 'e he kau ngāue 'a e Potungāue Pilīsone' (Corrections)?

'E ala tokoni atu 'a e Pule Fakatotolo ki he Ngaahi Ngāue Fakapule'anga'.

Ko e hā 'a e me'a 'e ala fakahoko ma'a' u 'e he Pule Fakatotolo ki he Ngaahi Ngāue Fakapule'anga?

'Oku fakatotolo'i 'e he Pule Fakatotolo ki he Ngaahi Ngāue Fakapule'anga' 'a e ngaahi lāunga felāve'i mo e ngaahi fakahoko fatongia mo e ngaahi faitu'utu'uni 'a e ngaahi potungāue fakapule'anga', 'o kau ai 'a e Potungāue Pilīsone'.

'E lava ke ke lāunga ki he Pule Fakatotolo ki he Ngaahi Ngāue Fakapule'anga':

- kapau kuo' ke pehē kuo 'ikai fe'unga ha fakahoko ngāue ma'a' u, pe 'oku fehālaaki pe ta'efakapotopoto ha tu'utu'uni kuo fakahoko 'e he kau ngāue 'a e Potungāue Pilīsone'.
- kapau kuo' ke kole atu ha fakamatala fakapule'anga mei' he kau taki 'o e pilīsone' kā 'oku' ke ta'efiemālie ki he tali'.

'Oku tu'u tau'atāina pē 'a e Pule Fakatotolo ki he Ngaahi Ngāue Fakapule'anga' pea te ne fakakaukau'i lelei mo potupotutatau 'a ho'o lāunga'.

'Oku 'ikai tuku atu 'e he Pule Fakatotolo ki he Ngaahi Ngāue Fakapule'anga' ia ha fale'i fakalao, 'eke totongi huhu'i pe te ne hoko ko hao fakafongalea.

Ko e hā'a e me'a'oku hoko'i he taimi'oku fakahoko ai'a ho'o lāunga?

'E fuofua vakai'i 'e he Pule Fakatotolo ki he Ngaahi Ngāue Fakapule'anga' pe 'e fakatotolo'i 'eni pe 'ikai. Kapau 'e 'ikai, te mau fakahā atu 'a e 'uhinga ki ai' pea te mau ala fakahoko atu koe ki ha ngaahi founa ngāue pe kautaha kehe.

Te mau ala lava ke fetu'utaki ki he pilisone' ke vakai'i pe 'e lava ke solova pē 'a e palopalema' 'i tu'a, pe ko ha 'anau talanoa mo koe ki ho'o lāunga'.

Kapau leva 'e fakahoko ha fakatotolo, 'e 'eke 'e he Pule Fakatotolo ki he Ngaahi Ngāue Fakapule'anga' ha ngaahi fakamatala mei' he Potungāue Pilisone'.

'I he taimi'oku fakahoko ai ha fakatotolo, 'e fakafuo leva 'e he Pule Fakatotolo ki he Ngaahi Ngāue Fakapule'anga' 'a 'ene fakakaukau' pe na'e fakahoko 'e he pilisone' hono fatongia' 'i ha founa ta'efe'unga pe filifilimānako. 'E ala 'oatu 'e he Pule Fakatotolo ki he Ngaahi Ngāue Fakapule'anga' ha'a' ne fokotu'u, 'o kapau 'oku fiema'u 'eni.

Ko e hā'a e ngaahi me'a 'e 'ikai lava 'e he Pule Fakatotolo ki he Ngaahi Ngāue Fakapule'anga' 'o fakatotolo'i?

'E 'ikai lava 'e he Pule Fakatotolo ki he Ngaahi Ngāue Fakapule'anga' 'o fakatotolo'i ha ngaahi lāunga felāve'i mo ha ngaahi tu'utu'uni kuo fakahoko 'e he Fakamaau'anga' pe ko e Poate Tu'utu'uni ki hono Tukuange 'o e Kau Pōpula', ko ha kau fakamaau mei muli mo 'enau ngaahi tu'utu'uni', pe ko ha kakai fakafo'ituitui, pe ko ha ngaahi kautaha pe ko ha kau loea.

Pea 'e 'ikai lava ke mau fakatotolo'i ha ngaahi lāunga ki he Kau Polisi' (tukukehe ange kapau ko ho'o lāunga' 'oku fekau'aki ia mo ha'o kole ki ha fakamatala fakapule'anga). Ko e ngaahi lāunga ko ia ki he founa faifatongia 'a e Kau Polisi' 'oku tokanga'i ia 'e he Ma'umafai Tu'u Tau'atāina ki he Ngaahi Faifatongia 'a e Kau Polisi' (Independent Police Conduct Authority).

Kapau kuo' ke kole ha fakamatala fakafo'ituitui ma'a' u, 'oku 'i he malumalu 'eni ia 'o e Lao ki he Tauhi Malu 'o e Fakamatala' (Privacy Act). Ko e ngaahi faka'eke'eke kotoa pē felāve'i mo e Lao ki he Tauhi Malu 'o e Fakamatala' 'oku totonu ke fai ia ki he Komisiona ki he Tauhi Malu 'o e Ngaahi Fakamatala' (Privacy Commissioner).

Founa ke Fakahoko'aki ho'o Lāunga'

Ko e hā'a e me'a'oku totonu ke ke fuofua fakahoko?

Ko e pilisone kotoa pē 'oku 'i ai 'enau founa fakalotofale ki hono tokanga'i 'o e ngaahi lāunga 'a e kau pōpula'.

Ko ia ai, kimu'a 'i hano fakahoko 'o ha'o lāunga ki he Pule Fakatotolo ki he Ngaahi Ngāue Fakapule'anga', fuofua feinga ke solova 'a e palopalema' 'o fakafou 'i he ngaahi founa ko ia'.

Kapau kuo te'eki ai ke ke fakahoko 'eni, 'oku ngalingali 'e 'ikai fakatotolo'i 'e he Pule Fakatotolo ki he Ngaahi Ngāue Fakapule'anga' ia 'a ho'o lāunga'.

Founga ke fakahoko'aki 'a ho'o lāunga'

'E lava ke fakahoko 'a ho'o lāunga' ki he Pule Fakatotolo ki he Ngaahi Ngāue Fakapule'anga' 'aki ha'o:

- telefoni ki he 'ōfisi' ke mou talanoa mo 'emau kau ngāue' ki ho'o lāunga'.
- kole hao taimi faka'eke'eke mo 'emau kau ngāue'. 'Oku tuku atu 'i he ngaahi 'iuniti takitaha 'a e ngaahi fanongonongo ki he taimi 'o 'emau ngaahi 'a'ahi angamaheni atu'.
- li mai ha'o tohi (ngāue'aki ha sila kuo tāpuni'i; ko e ngaahi tohi ki he Pule Fakatotolo ki he Ngaahi Ngāue Fakapule'anga' 'oku 'ikai ngofua ke fakaava ia 'e he kau ngāue 'i he pilisone').

Ngaahi fokotu'u fakakaukau ki hono fakahoko 'o ho'o lāunga'

'Oua 'e toe tatali. 'E ngali faingata'a kia kimautolu ke mau fakatotolo'i ha lāunga na'e hoko ia 'i ha māhina 'e 12 pe lahi hake ai.

Fakamatala'i 'a e tu'utu'uni pe ko e fakahoko ngāue 'oku' ke fie lāunga ki ai', pea fakahā mo e 'uhinga 'oku' ke pehē ai na'e 'ikai ke taau ai 'eni'.

Fakamatala nounou mo mahino. 'Omai 'a e ngaahi fakamatala kotoa pē 'e ala lava', 'o kau ki ai 'a e ola 'o e ngaahi founga lāunga fakalotofale 'a e pilisone'.

'Oku toutou 'a'ahi atu ma'u pē 'a e 'emau kau ngāue' ki he pilisone'. Kapau 'oku' ke fiema'u ha'o taimi faka'eke'eke, telefoni mai 'i he 0800 662 837.

Founga Fetu'utaki ki he Pule Fakatotolo ki he Ngaahi Ngāue Fakapule'anga'

Telefoni ta'etotongi: 0800 802 602

www.ombudsman.parliament.nz

'Īmeili:

info@ombudsman.parliament.nz

Meili:

PO Box 10152, Wellington 6143

Fax:

(04) 471 2254

Ngaahi faka'eke'eke ki he 'ōfisi':

8:30 pongipongi ki he 5:00 efiafi Mōnite ki he Falaite

Wellington

Level 14, 70 The Terrace, Wellington 6143

Auckland

Level 10, 55-65 Shortland Street, Auckland 1010

Christchurch

545 Wairakei Road, Harewood, Christchurch 8053